

ČESKÁ
KANADA '98

PETR POLÁK
FRANTIŠEK BARTA

**DOKUMENTACE NOVODOBÉ
HISTORIE JIŽNÍ ČÁSTI OKRESU
JINDŘICHŮV HRADEC**

SOUKROMÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA, o.p.s.
PRAHA 1998

ÚVOD

Studentská skupina ve složení Petr Polák a František Barta si v rámci expedice Přírodní školy Česká Kanada 1998 dala za úkol zdokumentovat a zapsat vyprávění očitých svědků událostí, které se uskutečnily v průběhu první republiky, 2. světové války a letech 1945 – 1991 v jižní části okresu Jindřichův Hradec.

Z odborné literatury a z kronik jakožto i z jiných pramenů jsme čerpali informace o následujících obdobích: první republika, 2. světová válka a léta 1945 – 1968. K jednotlivým obdobím jsme měli připravené soubory otázek, které jsme místním usedlíkům kladli a jejich výpovědi zaznamenávali na diktafon. Navštívili jsme dvacet vesnic a měst v tomto regionu. Největšími z nich byly Nová Bystřice, Slavonic, Staré Město pod Landštejnem, Kunžak a Český Rudolec. Na těchto místech se nám podařilo vypátrat 18 výpovědí, které uveřejňujeme. Bohužel z nedostatku času, nebo z nevole pamětníků nám něco říci nemůžeme uveřejnit všechny výpovědi všech námi vytipovaných usedlíků.

Další informace o zájmovém období jsme získali v knihovně hl. města Prahy, na obecních úřadech, kde jsme získali i místní kroniky: kronika Nové Bystřice, Slavonic, Kunžaku, Českého Rudolce, Číměře, Dobré Vody, Dolního Radíkova, Markvarce, Matějovce.

Z odborné literatury jsme používali publikaci Jihočeský historický slovník, Druhá světová válka a České dějiny v datech. Viz seznam literatury.

Výsledky plynule navazují na výzkumy prováděné z minulých let. Při zpracovávání výsledků jsme použili a přepracovali dosud nepublikovanou odbornou zprávu k této problematice autora Tomáše Jungmanna, absolventa Přírodní školy, kterou zpracoval v rámci expedice Přírodní školy v roce 1996.

Děkujeme všem dotazovaným obyvatelům, kteří nám pomohli v naší práci v městech a obcích: Staré Město pod Landštejnem, Nová Bystřice, Slavonic, Kunžak, Český Rudolec, Blato, Klenová, Číměř, Lomy, Člunek, atd. Dále bychom chtěli poděkovat pracovníkům obecních úřadů v Nové Bystřici, Slavonicích, Číměře a Českého Rudolce a zároveň doufáme, že při podobných pracích někdy přístě budou na obecním úřadě ve Starém Městě pod Landštejnem ochotnější a jako už třetí rok nám neumožní přístup ke kronice města. Speciální poděkování bychom chtěli vyslovit Františku Tichému, Ivě Mrkvičkové, Miloslavu Vovsovi, Štěpánu Macháčkovi, Anežce Koutníkové a kronikáři Nové Bystřice panu Peškovi.

Výsledky: nejprve zařazujeme časovou přímku, v níž se dozvíte souhrně zpracované události postupně seřazeny podle průběhu času. Dále pokračují výpovědi pamětníků s otázkami, kterými jsme se ptali.

Prameny a použitá literatura

- (1) Jihočeský historický slovník, napsal kolektiv autorů
- (2) archiv v Jindřichově Hradci
- (3) pan Pešek - kronikář v Nové Bystřici
- (4) kronika Slavonic, kronikář dr. Theodor Theiml, uložena na místním úřadu ve Slavonicích
- (5) kronika Nové Bystřice, kronikář pan Pešek, uložena na místním úřadu v Nové Bystřici
- (6) zpráva Petra Poláka o průběhu 2. světové války na Jindřichohradecku
- (7) kronika Matějovce, založena 20. listopadu 1952, kronikář František Christián, počet stran 125, používané informace ze stran 3 – 15, uložena na obecním úřadě v Českém Rudolci
- (8) kronika Markvarce, uložena na obecním úřadu v Českém Rudolci
- (9) kronika Českého Rudolce, založená v r. 1945, kronikář Josef Svoboda, časové období, které zahrnuje kronika 1938 – 1971, námi sledované období 1938 – 1945, uložena na obecním úřadě v Českém Rudolci
- (10) 2. světová válka, nakladatelství Svoboda Praha 1985, kolektiv autorů
- (11) kronika Dobré Vody, uložena na úřadu v Číměři
- (12) zpráva Tomáše Jungmanna o průběhu dvacátého století na Jindřichohradecku
- (13) Sborníček Kunžak ve 30-tých letech, JUDr. Miroslav Hála

ÚVOD K ČASOVÉ PŘÍMCE

Časové období, které práce analyzuje, je velice rozsáhlé. Zahrnuje až tři generace, či tři věkové skupiny lidí. Začíná obdobím tzv. první republiky (1918 – 1938), mapuje druhou světovou válku na Jindřichohradecku a konečně celé období totalitní diktatury (1948 – 1989).

Hlavní pramennou bází jsou vzpomínky a názory lidí. Při tomto výzkumu jsme pracovali sociologickou metodou přímého dotazování. Chápeme, že tato metoda má jisté nevýhody, protože lidé nemuseli odpovídat pravdivě vzhledem k tomu, že se nejednalo o anonymní průzkum. Nicméně nám tento způsob vyhovoval z časových i jiných důvodů. Při zpracování jsme použili rovněž cenné publikace M. Háčka z Jindřichohradecka a výtahy z místních kronik, které ovšem mají různou vypovídací hodnotu. Některé jsou krásně stylisticky i obsahově zpracované, jiné obsahují jen několik obecných politických zpráv, takže o životě obce nepodávají žádné informace. Celkově lze potvrdit, že pramenná základna je bohatá.

Zkoumání jsme rozdělili na tři časové úseky. První období je vymezeno existencí samostatného československého státu v letech 1918-1938. ČSR vznikla 28.10.1918 po rozpadu rakousko-uherského mocnářství. Stala se republikou, kde se až do roku 1938 střídaly u moci demokratické strany podle vítězství ve volbách. Prezidentem byl až do r. 1935 prof. T. G. Masaryk. Zpočátku byla republika orientována spíše nalevo (po vítězství sociálních demokratů). Koncem dvacátých a v třicátých letech byla u moci pravicová agrární strana (republikáni), která dokonce na čas vytvořila s levicovými sociálními demokraty tzv. rudozelenou koalici. Hospodářsky byla ČSR státem vyspělým, což bylo výsledkem usilovné práce ministra financí Rašína, díky němuž se československá koruna stala vysoce kvalitní měnou a československé hospodářství bylo bráno za vzor americkými ekonomickými specialisty. Kulturně a světově byl český národ vzdělaný a uvědomělý. Potvrzovalo to i založení nových univerzit v roce 1919 v Brně a Bratislavě (do té doby existovala pouze Karlova univerzita), existence mnoha divadel, biografů a osvětových spolků. Jediným problémem, který se později ukázal jako velice naléhavý, byla existence silné německé menšiny v českých zemích (zejména v pohraničí - Sudety). Němců žilo po roce 1918 v ČSR více než Slováků, a přesto měli statut národnostní menšiny. Němci žili v pohraniční části této oblasti Čech již od dob kolonizace ve středověku. Jejich existence v Československu byla celkem bezproblémová. Měli vlastní školy, univerzitu v Praze, periodický tisk a byli vůči československému státu tzv. loajální. Teprve po nástupu Hitlera k moci v Německu v roce 1933 se začaly objevovat první politické nepokoje i v ČSR. K tomu se ještě přidružila hospodářská krize v letech 1929 – 1933, která ČSR i Německo postihla zvláště těžce. Byly tu obrovské skupiny nezaměstnaných lidí, kteří hledali práci i několik let. Hospodářský nedostatek a strádání u některých Němců vyvolávaly radikální názory, které vyvrcholily v podpoře Henleinovy SdP (Sudeten deutsche Partei), která dokonce v roce 1935 v ČSR zvítězila v parlamentních volbách. Nespokojenosti těchto Němců využil v Německu fašistický vůdce Adolf Hitler a požadoval podstoupení československého pohraničí. ČSR odmítala, ale nakonec byla v září 1938 v Mnichově donucena Anglií, Francií, Itálií a Německem tento protistátní akt učinit. Přesto měli českoslovenští občané touhu bojovat, dvakrát byla vyhlášena mobilizace. V březnu 1939 zabralo německé vojsko české území a byl vytvořen "Protektorát Čechy a Morava". Hitler se projevoval skutečně velice originálně, protože za vzor vytvoření tohoto protektorátu (v podstatě kolonie) si vybral statut protektorátu, který používala Francie v roce 1882 v africkém Tunisku. Jisté je, že 1.9.1939 napadl Polsko a tím začala 2. světová válka. Německo postupně (téměř bez boje) obsadilo Rakousko, Belgie, Nizozemí, Francii, Dánsko, Norsko a Balkán. V Itálii vládl Hitlerův soupeřník fašista Mussolini, ve Španělsku

fašistický diktátor Franco. Do konce roku 1940 byl Hitler pánem Evropy, úspěšný byl i v Africe. Zbývaly dvě neporobené evropské země – Velká Británie a SSSR. Británii letecky nezničil, a tak v červnu 1941 napadl SSSR. První roky války byly pro Rusy kruté. Byla vypálena spousta vesnic a Hitlerova vojska se dostala až k Moskvě. Ironií bylo, že komunistický sovětský diktátor Stalin předtím uzavřel s Hitlerem smlouvu o spolupráci a rozdělení území v Evropě. V tomtéž roce napadlo Japonsko americkou základnu Pearl Harbor a tím začala válka i v Tichomoří. Válka trvala 6 let a lidem přinesla ztráty nejen hmotné ale i duševní, kromě zabitých rodinných příslušníků tu byla i celková psychická deformace a ztráta důvěry. ČSR byla přidělena při jednáních velmocí (SSSR, USA, Velká Británie) v Teheránu a Jaltě do budoucí sféry sovětského vlivu a tím byl zpečetěn její osud na dalších 40 let. Tato jednání nemohl český prezident Eduard Beneš nijak ovlivnit a pouze trpně pozoroval, jak po osvobození země dochází k rozkrádání majetku a rozkladu morálních hodnot. Ze země byli odsunuti Němci. Krátce po osvobození podepsal Beneš socializaci velkých českých průmyslových podniků. ČSR byla donucena Rusy odmítnout hospodářskou pomoc od USA (tzv. Marshallův plán). Po puči komunistů 25.2.1948 prezident Beneš odchází do ústraní a za několik měsíců umírá. ČSR pak prošla érou hromadného znásilňování, zabírání polí a majetku. Mnohem horší byla ale morální degradace celého národa, žijícího v socialistické izolaci.

ČASOVÁ PŘÍMKA Z LET 1918 – 1968

OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY

(28.10.1918 – 1.10.1938)

12.6.1918 V Nové Bystřici se ubytovalo 300 mužů z 101. maďarského pluku. (5,12)

28.10.1918 V Nové Bystřici probíhaly lampiónové průvody a pálily se vatry, do kterých se házely obrazy představitelů Rakousko-Uherské monarchie. (5,12)

8.11.1918 V lidovém shromáždění byla ustanovena lidová domobrana. (4,12)

11.11.1918 Ve Slavonicích byla ustanovena nádražní a silniční stráž. (4,12)

18. – 19.11.1918 Slavonice byly ostřelovávány četou bývalého pěšího regimentu (střely směřovaly na věž, město bylo obsazeno a vojáci požadovali vydání všech stráží). (5,12)

1.12.1918 Do Nové Bystřice přišla československá vojenská posádka o síle 800 mužů, ubytovala se ve škole a později v zámečku. (5,12)

15.6.1919 Proběhly první volby do obecního zastupitelstva. (5,12)

říjen 1920 V Nové Bystřici bylo zavedeno elektrické osvětlení. (5,12)

1.2.1921 V Nové Bystřici byl zrušen berní úřad (byl přestěhován do Jindřichova Hradce). (5,12)

31.1.1921 Ve Slavonicích byl zrušen daňový úřad. (4,15)

10.11.1921 Částečná mobilizace. (4,5,12)

16.9.1923 Obecní volby. (4,5,12)

1924 Z nařízení politického úřadu musely být instalovány dvojjazyčné silniční tabule. (4,5,12)

1925 Ve Slavonicích byla zřízena první rozhlasová stanice v domě Otto Bavery na Dolním náměstí. (4,12)

28.5.1925 Ve Slavonicích bylo slavnostně otevřeno Městské muzeum. (4,12)

1.12.1925 Byla ustanovena sekce Okresního vzdělávacího spolku, která si stanovila za úkol prozkoumat dějiny Slavonic. (4,12)

16.6.1926 Následkem špatného počasí se ve Slavonicích zřítla část městského opevnění.

1.9.1926 V Nové Bystřici byla zřízena česká mateřská škola. (4,12)

26.9.1926 Ve Slavonicích byl založen katolický lidový spolek. (4,12)

3.10.1926 Ve Slavonicích bylo uspořádáno první jubilejní procesí. (4,12)

rok 1927 Ve Slavonicích začaly opravné práce na kostele Sv. Ducha (při renovaci kostela byly objeveny staré sluneční hodiny). (4,12)

7.8. – 5.9.1927 Ve Znojmě se uskutečnila zemská výstava (*Slavonice se jí zúčastnily zasláním písemností ze zvláštní výstavy "Jihomoravské písemnosti a historická sekce"*). (4,12)

4.10.1927 Byla zahájena autobusová linka Slavonice – Moravské Budějovice. (4,12)

8.10.1927 Ve 21:00 hod. lidé pocítili dosti silné zemětřesení. Škody způsobeny nebyly. Epicentrum se nacházelo ve Schwarzdorfu u Vídně. (4,5,12)

6.3.1928 Ve Slavonicích byl zrušen městský pivovar (založen byl v roce 1583). (4,12)

13.6.1928 Městské zastupitelstvo Slavonic se zúčastnilo návštěvy prezidenta v Telči. (4,12)

16.9.1928 Slavonice navštívil Znojemský hudební sbor. (4)

únor 1929 Zavládla v Nové Bystřici a ve Slavonicích velká nouze o uhlí a vodu. K tomu se ještě přidala chřipková epidemie. (4,5)

15.4.1929 Byla zahájena autobusová doprava Raabs – Zlabings. (5)

1.5.1929 Okresní Německá péče o mládež otevřela denní útulek ve Slavonicích. (4)

r. 1929 V Nové Bystřici probíhají opravy zámku. Od r.1929 byl uznán památkovým úřadem za historickou památku. (5)

30.12.1929 Ve Slavonicích byla zahájena výstavba el. osvětlení. (4)

r. 1930 Německá okresní péče o mládež otevřela ve Slavonicích prázdninovou lesní školu pro děti, které se potřebují zotavit. (4)

6.6.1930 – Vypukl v Kunžaku požár, který byl následně uhašen. (13)

17.1.1931 – Zavedena autobusová doprava z Jemnice přes Dačice a Kunžak. (13)

27.9.1931 Obecní volby ve Slavonicích, Kunžaku, Nové Bystřici. (4,5,13)

r. 1932 Ve Slavonicích zahájil činnost německý spolek. (4)

4.5.1932 – Zahájena autobusová doprava na trati Strmilov – Kunžak. (13)

prosinec 1932 – Hospodářská krize – pletací závod propouští zaměstnance. (13)

5.12.1932 V Nové Bystřici a ve Slavonicích probíhá sbírka ve prospěch nezaměstnaných. (4,5)

10.12.1932 V Nové Bystřici a ve Slavonicích se konala sbírka šatstva v důsledku velké nezaměstnanosti. (4,5)

26.3.1933 Ve Slavonicích proběhla zakládající schůze charitativního spolku. (4)

28.9.1933 – Slavnostní vysvěcení nových zvonů na kostelní věži v Kunžaku. (13)

1935 V Nové Bystřici byla založena SdP (5)

26.4.1935 Henlein na předvolebním shromáždění ve Starém Městě pod Landštejnem a v Nové Bystřici (6)

19.5.1935 V ČSR proběhly volby do parlamentu (6)

1936 – 1938 Na Jindřichohradecku probíhá stavba lehkých pohraničních opevnění. (6)

- 26.4.1936 – V Kunžaku bylo otevřeno nové fotbalové hřiště. (13)
- červen 1936 – V Kunžaku proběhlo cvičení protiletecké obrany. (6)
- 30.6.1936 Městem Nová Bystřice proběhla štafeta s olympijským ohněm. (5,12)
- 3.9.1936 Henlein na dožínkách v Číměři prohlásil: "Ač jsme tělem v tomto státě, patříme duchem a kulturou k Německé říši." (6)
- 30.3.1937 – V Kunžaku se konal kurs civilní protiletecké obrany. (13)
- 9.10.1937 Ve Slavonicích proběhlo cvičení I. leteckého poplachu. (4,12)
- 21.9. 1937 Ve Slavonicích a v Nové Bystřici se konalo smuteční shromáždění k úmrtí prezidenta Masaryka. (3,4,5,12)
- rok 1938 – V Kunžaku vynesla sbírka na obranu státu celkem 9 560,50 Kč. (13)
- duben 1938 Z jižní části okresu Jindřichův Hradec utíkají Němci do Rakouska a vstupují do oddílů SA a "Freikorps". (6)
- 28.4.1938 Ministr obrany v Americe prohlásil (6): "Osud Československa je zpečetěn."
- 12.5.1938 Jsou hlášeny časté srážky úderných oddílů SA a "Freikorps" s pohraniční stráží v okolí obcí Romava, Rajchěřov a Dobrá voda. (6)
- 18.5.1938 Přepadení osady Pratené u Nové Bystřice oddílem "Freikorps". (5)
- 21.5.1938 Částečná mobilizace – do celého čs. pohraničí byly přesunuty jednotky "Stráže obrany vlasti" v počtu 27 000 osob a 400 000 záložníků "SOS" (viz obr. 1). (1,6)
- 29.5.1938 Vzhledem k vážné situaci před volbami došlo ke sjednocení všech demokratických politických stran na Jindřichohradecku. (1,6)
- červen 1938 Okresy Třeboň a Jindřichův Hradec navštívili britští pozorovatelé. (1)
- září 1938 – V Kunžaku byl proveden instrukční kurs vojáků II. zálohy a předvýcvik branců. Rovněž bylo provedeno praktické cvičení obrany města a ochrana obyvatelstva proti leteckým náletům. (13)
- 23.9.1938 Vyhlášení všeobecné mobilizace v ČSR. (10) Příslušníci oddílů "Freikorps" již natrvalo obsadili Romavu. (5)

OBDOBÍ POMNICHOVSKÉ REPUBLIKY

(1.10.1938 – 14.3. 1939)

3.10.1938 Konal se v Nové Bystřici pohřeb zastřeleného člena "Freikorps" a začalo opětovné dobývání celnice v Romavě. Němci používali při dobývání celnice pistole, granátů i kulometů. Platilo, že ve dne hlídali celníci Češi a v noci Němci. Při přestřelkách na Romavě byly hlášeny ztráty na straně "Freikorpsu" 17 mužů. (4)

Matějovec byl obsazen německou armádou. Většina Čechů, pokud neodešli, byli zatčeni gestapem. (7)

5.10.1938 Prezident Beneš abdikoval ze svého úřadu.⁽¹⁾

8.10.1938 Německé okupační oddíly zaujaly své pozice na Kunžackých katastrálních hranicích (viz obr. 2). Obsadily obce Kaproun, Lomy a českou osadu Terezín (viz obr. 3 a 4). V Nové Bystřici se usídlila NSDAP, ta zanedlouho vyhlásila okres Nová Bystřice. A pořádala později schůze a projevy, na kterých požaduje prodloužení nově zřízeného okresu Nová Bystřice do Jindřichova Hradce. Ve Slavonicích se začalo s vítáním příchozí Německé armády. Bylo to velkolepé. Všude visely německé vlajky (viz obr. 5). Z nově zřízeného okresu Nová Bystřice se museli všichni Češi vystěhovat. Židé byli posláni do koncentračních táborů. České obyvatelstvo, které zde zůstalo muselo nosit zvláštní průkazy o pobytu v Sudetech. V ten den v 13.00 hod přijely motorizované jednotky německé armády do Českého Rudolce.^(9, 13)

9.10.1938 Ustanovením ze St. Germain byly Slavonice včleněny do Dolního Rakouska. Formální přičlenění se uskutečnilo 8. ledna příštího roku. V tento den byl obsazen Dolní Radíkov německou armádou.⁽⁴⁾ Tento den v Českém Rudolci zbila německá armáda českého četníka strážmistra Zoukala, který odjížděl ze stanice jako poslední.⁽⁹⁾

10.10.1938 Německá armáda na základě Mnichovské dohody zabírá Markvarec.⁽⁸⁾

26.10.1938 Slavonicemi projíždí Říšský vůdce Adolf Hitler (viz obr. 6 a 7). Jeho návštěva se stala dosud nezažitou manifestací, jásáním a nadšením. Za neutuchajícího provolání obyvatelstva jel vůdce se svým doprovodem pomalu městem. Cesta vedla po Fratreské silnici přes Dolní náměstí a nahoru na Horní náměstí. Jelikož zastávka nebyla plánována, neuskutečnilo se předpokládané uvítání starostou Slavonic. S výzdobou města nebyly žádné starosti, protože bylo již od příchodu německé armády mimořádně slavnostně vyzdobeno.⁽⁴⁾

29.10.1938 V Kunžaku, v sále místního hostince, byla pořádána velkolepá slavnost pro české vojáky.⁽¹⁾

16.11.1938 Na náklady jedné dobroditelky byly na kostele Božího Těla umístěny dva hromosvody.⁽⁴⁾

19.11.1938 V Kunžaku byl uspořádán taneční ples Cecílka.⁽¹⁾

23.11.1938 Město Slavonice poctil svoji návštěvou Říšský místodržitel Dr. Seyss-Inquardt (viz obr. 8, 9 a 10). Při této příležitosti se místodržitel zapsal do obecní pamětní knihy. Jelikož byl sám sudetským krajanem, byl velmi vstřícně přijat.⁽⁴⁾

24.11.1938 Do Kunžaku přijela delimitační komise, aby ustanovila nové hranice podle berlínského rozhodnutí. O demarkační čáře kolem bývalého katastru Kunžak jednal s delimitační komisí rodák kpt. Bedřich Vacek, od 29.11. v Kunžaku začalo svou činnost středisko branné výchovy pěšího pluku z Jindřichova Hradce. Majitelé polí a lesů z Kunžaku, jejichž nemovitosti byly obsazeny německým vojskem, ohlásili své majetkové hodnoty v zabraném území Československé Národní bance v Praze. Celková hodnota lesů odstoupených Německu činila přes dva milióny Kč.^(1, 13)

31.1.1939 Ve Slavonicích se uskutečnil pohřeb vrchního inspektora finanční stráže Josepha H. Gebauera.⁽⁴⁾

26.2.1939 Strana národní jednoty uspořádala v Kunžaku veřejnou schůzi.⁽¹⁾

březen 1938 Následkem nové úpravy hranic stalo se město Kunžak domovem celé řady státních zaměstnanců.⁽¹⁵⁾

4.3.1939 V Jindřichově Hradci začaly odvody branců ročníků 1917 – 1919.(1)

OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE

(15.3.1939 – 8.5.1945)

15.3.1939 Německé jednotky vpadly na území Českého státu. Byl vyhlášen tzv. "Protektorát Čechy a Morava". (1)

jaro 1939 V protektorátu byla ustanovena jediná legální česká politická strana "Národní souručenství". (1)

1.5.1939 V Kunžaku založena strana "Národní souručenství". (1)

14.5.1939 Národní souručenství provedlo veřejnou sbírku ve prospěch místní ochrany matek a dětí ta vynesla 692,- K. (1)

23.6.1939 V Kunžaku byl položen základní kámen na stavbu nového kina. (1)

11.8.1939 Němečtí zákopníci začali odklízet betonové pevnůstky mezi Kunžakem a Strmilovem vybudované naší armádou v roce 1938. (1)

15.8.1939 V Kunžaku byly vyvěšeny žluté německo-české vyhlášky o povinném odevzdání střelných a sečných zbraní. (1)

1.9.1939 Začátek druhé světové války a zavedení potravních lístků. (2,3)

1.9.1939 Ministerstvo školství zrušilo kunžackou živnostenskou pokračovací školu. Z toho plynulo, že všichni učňové museli dojíždět do Jindřichova Hradce. (1)

Od 19.9.1939 byla zavedena válečná 20% přírážka na lihoviny a tabákové výrobky. (1)

Od 25.9.1939 byly zavedeny potravinové lístky i na pečivo a chléb. (1)

9.10.1939 Z Kunžacké školy bylo zasláno 69 vyloučených knih z učitelské knihovny a z knihovny pro chudé žáky ke zničení zemské školní radě. Byl to postup jako ve středověku, kdy se nepohodlné knihy páliły. (1)

17.11.1939 Němci uzavřeli všechny české vysoké školy, popravili devět českých vlastenců v Ruzyni a deportovali české vysokoškoláky do koncentračních táborů. (1)

30.11.1939 Začíná sovětsko-finská válka. (10)

15.1.1940 V Kunžaku byla dána do provozu mateřská školka. Přihlásilo se 47 dětí od čtyř let. (1)

8.2.1940 Byly zavedeny nové dvojjazyčné občanské legitimace. (1)

15.3.1940 Prvé výročí zřízení tzv. "Protektorátu Čechy a Morava." (1)

15.3.1940 V Kunžacké škole se konalo nařízené shromáždění žactva a učitelů, na němž byl přečten text projevu zasláný okresním školním výborem. (1)

9.4.1940 Vpád německých vojsk do Dánska a Norska. (10)

10.5.1940 Útok wehrmachtu na Francii, Belgii a Nizozemí. (10)

26.6.1940 V Kunžaku byla odstraněna socha vojáka z pomníku padlým vojákům z první světové války. Socha byla schovávána po celou dobu okupace na chodbě staré školy proti kostelu.(1)

28.6.1940 V Kunžaku byla nařízena a provedena revize školy. Byly odstraněny obrazy, mapy, diagramy, učebnice, zábavné knihy, razítka, nápisy, apod., jež měly nějaký vztah k bývalé Československé republice. Úředně byla zapečetěna i školní kronika a bylo nařízeno založit novou.(1)

1.9.1940 Gymnázium z Jindřichova Hradce bylo přesídleno do Soběslavi a jindřichohradecká Vyšší hospodářská škola a dvouletá hospodářská škola byly přeloženy do Kamenice nad Lipou. Dále bylo nařízeno, že označení firem musí být dvojjazyčné.(1)

8.10.1940 Kunžačtí fotbalisté sehráli přátelský zápas se Strmilovem, který dopadl 3:1 pro Kunžak.(1)

27.9.1940 Uzavření paktu tří mezi Německem, Itálií a Japonskem.(10)

4.– 5.11.1940 Se strhla velká vichřice a natropila mnoho škod v lesích v okolí Slavonic.(4)

16.11.1940 Na Novobystřicku a Slavonicu byly zavedeny lístky na tabák a cigarety. Do Slavonic začínají přicházet Němci bydlící v zahraničí.(4,5)

15.12.1940 Místní výbor uspořádal veřejnou sbírku ve prospěch strádajících českých rodin, jejíž dobrý výsledek činil 2536,- K.(1)

24.3.1941 V bývalé továrně na hedvábné stuhy, která již několik let nebyla v provozu, byla zřízena továrna na oděvy firmy Pallas Artis.(4)

13.4.1941 Němci zastavili činnost Sokola v Kunžaku a zabavili mu v hotovosti 1 100,- K a 1/8 stavebního losu.(1)

11.5.1941 V Kunžaku byla ustanovena desetičlenná komise pro zřízení vodovodu v obci.(1)

Srpen 1941 Mládež "Národního souručenství" vybuodovala u nového rybníka ve Struhách řádné koupaliště s kabinkami a to vlastním nákladem za 3 500,- K.(1)

17.8.1941 Byla v Kunžaku otevřena nová zděná trafika pod školou a byla ihned pomalována neznámým pachatelem pěticípou hvězdou, srpem a kladivem, ale také šibenicí, neboť zde prodával tabákové výrobky Němec Jan Povolný.(1)

Od 8.9.1941 byl zaveden prodej tabákových výrobků na přiděl: týdně 30 cigaret nebo šest doutníků nebo jeden balíček dýmkového tabáku.(1)

Od 20.10.1941 byly na městském úřadě v Kunžaku vydávány pracovní knížky.(1)

listopad 1941 Při slavnosti Děkuvzdání za úrodu obdrželi někteří čestné uznání za práci v zemědělství.(4)

27.12.1941 V Kunžaku byla provedena sbírka teplého ošacení pro německou armádu. Ošacením byl naplněn celý žebřinový povoz.(1)

24.2.1942 Ve Slavonicích byly sňaty všechny zvony.(4)

18.3.1942 V Kunžaku byly sňaty z věže kostela zvony pro válečné účely. Největší vážil 897 kg.(1)

- 8.4.1942 Prováděl německý trafikant Jan Povolný sbírku na zimní pomoc.(1)
- 20.4.1942 Bitva u Moskvy.(10)
- 2.6.1942 Ve čtyři hodiny ráno byla v Kunžaku provedena německým vojskem prohlídka domů. Pátralo se po atentátnících na Heydricha, který podlehl svému zranění.(1)
- 4.7.1942 V Kunžaku v zahradě německé školy u Riebů se konala slavnost německých dětí.(1)
- 21.7.1942 V Kunžaku se konal odvod lidí na práce do Německa.(1)
- 29.9.1942 Na Kunžacké radnici prováděli úředníci z Nové Bystřice soupis obyvatelstva a přemlouvali občany, zejména ty, u kterých předpokládali, že mají německý původ, aby se hlásili jako Němci.(1)
- 6.10.1942 Ve Slavonicích bylo naměřeno 43° C.(4)
- 28.11.1942 U Kunžaku přistála pro nepříznivé počasí tři německá vojenská letadla: jedno v Pazdernách na poli a dvě u Komorníka.(1)
- 1943 Uskutečnilo se hlasování členské rady NSDAP o prodloužení okresu Nová Bystřice do Jindřichova Hradce.(4) Výsledky: 7 pro a 10 proti. Návrh byl tedy zamítnut.(5)
- 11.1.1943 Byl velký vítr a mnoho sněhu. Na Strmilovské silnici se převálil autobus na dveře a lidé museli vylézt okny. Nikdo se nezranil.(1)
- 2.2.1943 Bitva u Stalingradu (10).
- duben 1943 byla v Kunžaku byla provedena úprava rozhlasových přijímačů, aby nebylo možné poslouchat cizí rozhlas na krátkých vlnách.(13)
- 19.8.1943 Ve Slavonicích bylo naměřeno 51° C.(4)
- 25.8.1943 Ve Slavonicích byla zorganizována přehlídka módy v rodinných domcích.(4)
- 23.8.1944 V Kunžaku bylo poprvé slyšet vzdálené bombardování ze směru od Nové Bystřice mezi druhou až třetí hodinou odpolední. Podobná situace se několikrát opakovala v témž roce a zejména v roce 1945, kdy bylo slyšet i dělostřelecké bombardování z blížící se fronty.(1)
- 24.8.1944 V poledních hodinách byla svedena nad Kunžakem letecká bitva mezi americkými a německými letadly. Nad Kunžakem byly sestřeleny dvě německé stíhačky a jeden čtyřmotorový americký bombardér. Od jedenácti hodin do půl druhé trvaly přelety amerických letadel, která již několik týdnů létala přes naše území ze základen v Itálii a zpět. Toho dne se několik bombardérů vracelo zpět na základnu nad Kunžakem, byly však dostihnuty německými letadly. Byl překrásný slunný den, obloha bez mráčků. Zpočátku Kunžačtí nevěnovali přeletům skoro žádnou pozornost. Ve směru mezi Lomy a Kaprounem za bývalým židovským hřbitovem spadla německá stíhačka, úplně se roztránila a posádka zahynula. Rovněž tak za kopcem nad Rokytovým mlýnem spadla další německá sestřelená stíhačka. Osud posádky byl stejný. Také u Vlčic spadla další německá sestřelená stíhačka a americký bombardér. Po skončení vyběhli z německé školy u Riebů učitelé a děti s jásáním nad vítězstvím německých letadel. Ve své naivní a fanatické víře ještě věřili jen ve vítězství německých zbraní, ale záhy se přesvědčili o sestřelení dvou německých stíhaček u Kunžaku a ve smutečném pochodu pak pochovávali na místním hřbitově zbytky těl německých pilotů.(1)

Listopad 1944 Všichni Kunžačtí narození v roce 1923 byli nasazeni na zákopové práce do Rohnau u Neziderského jezera v Rakousku.⁽¹⁾

26.10.1944 V Kunžaku se konala sbírka pro německý Červený kříž.⁽¹⁾

Listopad 1944 V Nové Bystřici a ve Slavonicích je formována lidoobrana (Volksturm).

V Nové Bystřici se mimo jiné začaly na mnoha místech budovat zákopy. Bunkry vybudované československou armádou k ochraně našich hranic byly narychlo opraveny a obsazeny. Na bunkrech byly nápisy jako "Jetzt erst nicht"- teď teprve ne, všechno pro vítězství, vítězství je naše! Zákopy kopali starci a ženy (byly kopány po celou zimu).^(5,3)

3.11.1944 O půl dvanácté byl v Kunžaku vyhlášen letecký poplach.⁽¹⁾

10.1.1945 Sedm kunžackých občanů odjelo na zákopové práce do Hustopeče na Moravě.⁽¹⁾

18.1.1945 Byla pořádána sbírka z nařízení okresního úřadu v Telči. Sbíraly se lopaty, krumpáče, motyky a rýče ve prospěch Třetí říše a patrně na její záchranu.⁽¹⁾

3.2.1945 Obdrželi kunžačtí hostinští oznámení, že již nebudou dostávat pivo.⁽¹⁾

Únor 1945 V Kunžaku bylo slyšet střelbu z blížící se fronty.⁽¹⁾

26.2.1945 Musela být narychlo vyklizena škola a sál "U Čechů" pro německé uprchlíky z Východních Prus.⁽¹⁾

1.3.1945 přijel do Kunžaku úředník coby "kvartymacher" pro uprchlíky, kterých mělo přijít do Kunžaku údajně asi pět set. S jejich ubytováním se počítalo v soukromých bytech a bylo nařízeno říkat jim "národní hosté".⁽¹⁾

11.3.1945 Starosta města Kunžaku svolal všechny pekaře na městský úřad a zabavil zásoby chleba pro německé uprchlíky z Říše, kteří tentýž den vyjeli z Brna a ještě večer nebo příštího dne ráno měli přijet do Kunžaku.⁽¹⁾

15.3.1945 Ve Slavonicích začaly práce na valech.^(4,2)

16.3.1945 Do Kunžaku přijelo celkem 307 uprchlíků včetně členů HJ (Hitlerjugend – Hitlerova mládež). Přijeli v autobusech, v autech, ba i na koňských potazích. Prozatím byli ubytováni ve škole a ve velkém sále v hostinci "U Čechů".⁽¹⁾

duben 1945 V Nové Bystřici se již tou dobou přestalo pracovat na zákopech (i ti nejoptimističtější Němci přestali věřit ve vítězství). V zámku v Nové Bystřici však byly četné zásoby NSV (Nazional Sozialistische Volkswohlfahrt – zásoby ošacení, bot, potravin, léků, apod.), ty byly narychlo rozprodány německému obyvatelstvu, které se o ně pralo.^(5,3) Nejlepší stroje byly z továren narychlo demontovány a odváženy do Rakouska. Do Slavonic přišli vojáci ze Slovenska a uprchlíci ze Znojma.⁽⁴⁾ Uzavření města Slavonic před ruskou armádou.⁽⁴⁾

1.4.1945 V Jarošově nad Nežárkou byly hloubkovými letci ostřelovány dvě lokomotivy.⁽¹⁾

6.4.1945 Tohoto dne jezdilo přes Strmilov mnoho vojenských aut ze Slovenska a všechna směřovala na Linec. Byly to první transporty německých aut, které projely Kunžakem. Následovaly po nich další a další. Snad každý den až do 9. května, kdy v poledne projeli poslední Němci Kunžakem. Projíždělo dělostřelectvo, trén i pěchota. Přiváděli s sebou koně i mnoho hovězího dobytka. Některé kolony se v Kunžaku zastavily nebo i jejich

posádky přespaly ve škole. "Herrenvolk" ustupoval přes Kunžak všemi směry aniž by byl rušen nepřítelem.⁽¹⁾

9.4.1945 Přes Kunžak přejela část armády generála Vlasova a sice trén (zásobovací vojsko).⁽¹⁾

Německá armáda buduje zátarasny na významných komunikacích a opevňuje strategické body.⁽⁶⁾

15.4.1945 Večer za přítomnosti několika kunžackých občanů byl ustaven ve farní kanceláři revoluční místní Národní výbor v Kunžaku v čele s předsedou J. Tesařem.⁽¹⁾

30.4.1945 V Kunžaku se rozšířila zpráva o Hitlerově sebevraždě.⁽¹⁾

31.4.1945 Sovětská vojska dobyla Berlín a Hamburk, které kapitulovaly.⁽¹⁾

5.5.1945 vypuklo povstání v Praze a na dosud neosvobozeném českém území.⁽¹⁾

6.5.1945 V Nové Bystřici byl vyhlášen sraz všech členů NSDAP do zámečku. Všichni museli přísahat, že nikdy nezradí a budou bojovat až do posledního. Vyskytla se zde hesla jako např. "Raději smrt, nežli žít jako otrok!"⁽⁵⁾

7.5.1945 Ve 2:41 byla podepsána kapitulace Slavonic. Příslušníci "Volksturnu" se vzdávali a hlavní oddíly německé armády utíkaly na západ, aby se nechaly zajmout Američany.^(4,5,2,3)

Na silnicích zavládl totální chaos a zmatek, všichni Němci se snažili dojet co nejvíce na západ v domnění, že se tam nechají zatknout Američany. Od Vídně a Starého Města pod Landštejnem chvátali unavení Němci, aby se nechali zatknout Američany u Jindřichova Hradce. Všechny silnice byly zataraseny auty a vojáci, kteří v nich jeli je ve zmatku opouštěli a utíkali do lesů. Za jakýkoli nenáročný dopravní prostředek (např. kolo) mohl každý dostat koně s vozem, municí a zásobami. Lidé zahazovali zbraně do rybníků, potoků a příkopů, nebo je přeráželi o rohy domů. Při tom proklínali Hitlera a nadávali mu (např. "Za to jsme celých šest let bojovali?!") Většina vedoucích Němců uprchla už dávno před tím s armádou.⁽⁵⁾

8.5.1945 Odpoledne v 17:00 byl na městské radnici vyhlášen místní Národní výbor.⁽¹⁾ Ruch Německých uprchlíků ustal. Hned odpoledne už někteří Češi vyvěšovali československé a sovětské vlajky. První Rusové přijeli do Nové Bystřice kolem 17:00 od Vídně. Lidé ze zajateckých táborů (Italové, Francouzi, Řekové, Poláci, aj.) se rozutekli po Nové Bystřici a začali rabovat obchody. V noci bylo udržení pořádku nemožné. Slavonice i Nová Bystřice byly bez el. proudu.⁽⁵⁾

9.5.1945 Odpoledne ve 13:30 přijely směrem od Dačic první jednotky sovětské armády do Kunžaku a zavládla radost.⁽¹⁾ Ve Slavonicích byl oficiálně oznámen mír ve 12:01.⁽⁴⁾

OBDOBÍ NÁSTUPU KOMUNISMU

(9.5.1945 – 1950)

6. – 9.5.1945 V této době v obci Dobrá Voda i ti nejzarytější Němci přestali věřit ve vítězství Říše a podle svých možností se připravovali na pád modly hákového kříže. Nacističtí

předáci obce zakopali cenné předměty v lesích, vzali si nejnnutnější věci a uprchli pravděpodobně do Rakouska. (11)

8.5.1945 Ráno přijel do Matějovce oddíl partyzánů s velitelem Holbou a provedl s předsedou RNV Tomášem Kratochvílem odsun místních Němců. Odsun byl proveden takto: osobám, kterým byl povolen v Matějovci dále pobyt, byl vydán průkaz. Ostatní se museli během dvou hodin seřadit na určeném místě na silnici ke Slavonicům. V 10:00 odchod započal. Šli bez odporu "domů do Rajchu." (7)

9.5.1945 Do Dobré Vody vjela první nákladní auta s vojáky ruské armády. Němečtí vojáci, pokud byli zaskočeni, odhazovali pušky, kulometry, pistole, granáty, pancéřové pěsti, pásy se střelivem, kusy uniforem, vyznamenání a házeli je do Panského a jiných obecních rybníků.

Z každé budovy byly vystrčeny prapory, nepadl jediný výstřel. Velitelé ruské jednotky (asi sto mužů celkem) bydleli v č.p. 28, kde byla velitelská kancelář. Ostatní bydleli v č.p. 22, 12, 11, 23, 24. Do školy prý nevšli. Rudá armáda bydlela ve vsi asi do 16. května. Za celou dobu pobytu nedošlo k nejmenšímu incidentu, nebyl též nikdo zastrelen. (11)

V Nové Bystřici udržet pořádek bylo takřka nemožné. Hranice ještě nebyly obsazeny a proto většina Němců prchala i se svým majetkem pryč. (5)

10.5.1945 Ve Slavonicích byla vyhlášena pracovní povinnost Němců (byly odklizeny silniční uzávěry, munice, atd.) Novou Bystřicí a Slavonicemi procházelo denně až 600 ubohých uprchlíků. U rybníka Osiky byl vybudován zajatecký tábor pro Němce (bylo jich zde asi 40 000). V Novobystřické zámecké zahradě bylo internováno 10 000 vlasovců, kteří tam byli vyslýcháni. (3,4,5)

Ve 13:30 přijely do Českého Rudolce po silnici od Slavonic jednotky ruské armády, byly nadšeně uvítány českým obyvatelstvem. Umyli se u rybníka a pak odjeli směrem ku Praze. Nechali zde však menší jednotku, která tu nějaký čas musela zůstat (viz obr. 11 a 12). Francouzští zajatci dovezli z Peníkovského lihovaru sud lihu. Dali napít i ruským vojákům a vodka se stala původcem zkázy v celé vesnici. Opilí ruští vojáci spolu s italskými, jugoslávskými a francouzskými zajatci vtrhli do místního zámku, který velmi důkladně vyrabovali. Škoda se nedá ani odhadnout a jen část vnitřního vybavení odvezl ONV v Dačicích do Dačického zámku. Značná část ustupující německé armády byla obklíčena a zajata v prostoru Jindřichův Hradec – Třeboň – Nová Bystřice. Pro tyto zajatce byly ve zdejší kraji narychlo zřizovány zajatecké tábory. Jeden z největších byl vybudován dne 17.5.1944 v Českém Rudolci. Zajatci byli na polích zbaveni zavazadel a pak třídění. Spousty potravin, šatstva a jiných hodnot kupily se tu ve velikém množství. Lidé místní i z dalekého okolí spěchali na tato místa, aby také pro sebe něco získali. Mnohým se to podařilo tak, že jsou zásobeni textílem na mnoho let a někteří snad na celý život. Rozloha zajateckého tábora, který byl umístěn v lese směrem k Lipolci a Liděřovicům činila asi 160 ha. Nejvyšší stav v zajateckém táboře, v němž byla ostatně velmi čilá fluktuace byl, pokud se dalo zjistit, 100 – 120 000 lidí. Byli ubytováni v dřevěných srubech a v chatách, které si sami vystavěli. Poněvadž na zásobování takového množství lidí nebyl nikdo připraven a přisun po rozrušené komunikaci byl velmi zdlouhavý, trpěli zajatci z počátku velkým hladem. Teprve později se zásobování zlepšilo a bylo poráženo denně až 80 kusů hovězího dobytka. Dvě velké stodoly zdejšího velkostatku byly 22.5.1945 zbořeny a z materiálu takto získaného byli postaveny nouzové pekárny v nichž bylo dvanáct pecí. Ve mlýně Stanislava Polický se semlelo pro zajatce asi 6 vagónů pšenice, žita a kukuřice. (9)

17.5.1945 byli z Matějovce odsunuti všichni cizinci, kteří v Matějovci neměli domovské právo. Byli to většinou Rakušané z Vídně a jiných míst ve válce bombardovaných. (7)

22.5.1945 Byli uzavřeny hranice s Rakouskem. (4,5)

28.5.1945 Zahájila skupina 45-ti partyzánů pplk. Hobzy odsun Němců ze Slavonic. (4)

29.5.1945 ve 12:30 přijelo do Dobré Vody 20 partyzánů. Velel jim nadporučík v čsl. uniformě. Ten po odchodu Rusů ustanovil v obci místní národní výbor, vyhledal velitele partyzánů, předsedu MNV, Němce Johana Prolla a nařídil: "Všichni obyvatelé ať se před budovou mlékárny co nejdříve shromáždí". K shromážděným promluvil (německy), vybral 31 Němců s nejmenší vinou, ostatním nařídil opustit do půl hodiny obec se zavazadly do 30 kg. Na oznámení Františka Strejčka, českého usedlíka z Číměře, byli zadrženi dva zdejší obyvatelé – nacisté (jména se bohužel nepodařila zjistit). Museli si vykopat u lesíka v Číměři hroby a po té byli partyzány zastřeleni. (11)

30.7.1945 V Českém Rudolci začal tohoto dne odsun místních Němců do Rakouska. První skupina čítala asi 50 rodin. (9)

20.8.1945 Nyní zařazujeme popis obce Dobrá Voda, který vystihuje stav krajiny v těchto letech. "Přicházím cestou z Číměře a hned u cesty první stavení bylo ve stavu úplného zrušení. Na dveřích svítily křídou napsané nápisy "Zabráno, Češi". Všechna neobsazená stavení měla vypáčené dveře, vytlučená okna, nábytek roztržán sekerou, slámníky rozpárány a sláma po zemi, kamna vybouraná, elektrické vedení vytrháno, všude plno peří, hadrů, rozházených knih, papírů, dopisů, obraz úplné zkázy. Jediné co zde bylo neporušeno, byly obrazy Krista a Panny Marie, kříže. Smutný byl vzhled světnice, která před nedlouhou dobou dýchala životem. Prošel jsem celou vesnicí a přišel jsem k pomníku, kde bylo bílou křídou načmáráno "Ať žije Beneš a ČSR" a dole připsáno "A Stalin". Ohrada u pomníku byla pobourána, všude plno smetí, věru málo důstojné prostředí pro jména nám tak drahá. Vešel jsem do školní budovy. Pěkná, v zahradě umístěná, z poloviny nová školní budova jevila známky úplného vyloupení. Všechny dveře vypáčené, okna vytlučena, vypínače vytrhány, nábytek ve třídách zpřeházen, kamna vybourána, pomůcky v kabinetě vykradeny, obrazy, inventáře, úřední knihy, učebnice a jiné předměty rozházeny po podlahách, po dvoře, po hnojišti, ve studni, dříví z kolny vyházeno, v dřevníku kopáno (našlo se prý dvě stě konzerv s tlačenkou a masem), na dvoře kopáno na dvou místech, obrovská prázdná bedna svědčící o úspěchu kopání, v zahradě kopáno, všechno to neklamná svědectví o pracovitosti některých nových usedlíků. Vkročil jsem do vypáčeného bytu správce školy. Byl úplně vykraden, jediným nábytkem byla na tři kusy roztržena pěkná leštěná sedací skříň, prostřelená z pistole. Pažení dveří uhnulé a utrhané, podlahy na některých místech utrhané, ve spíži rozházené láhve se zavařeninami. Vrcholem všeho byla půda. Na půdě byly sneseny peřiny z celé vesnice (neobsazených stavení), každá byla roztržena, (hledáno uvnitř peří), po podlaze bylo po kotníky peří, mezi tím vším seno, sláma, asi dvě stě starých bot, mršiny koček, slepic a mračna blech. Ve školních lavicích bylo plno nečistoty, v děrách po kalamářích stovky vši. Tak tedy vypadalo místo, kde jsem měl vychovávat děti k poctivosti, pravdě, čistotě, kde měly nabýti nových vědomostí. Slzy zalily můj zrak i srdce, tak přivítal český lid českého učitele. (11)

23.8.1945 V Nové Bystřici a ve Slavonicích bylo dáno do provozu pouliční osvětlení. (4,5)

1.11.1945 Na celém území našeho státu byla provedena výměna protektorátních platidel na československé koruny. (8)

30.4.1946 Z Českého Rudolce byla odsunuta další část místních Němců a zbytek 41 Němců byl odvezen 30.8.1946. Odsun byl proveden na rozdíl od okolních německých

vesnic velice mírně a skutečně lidským způsobem. Odsunutým Němcům bylo dovoleno odstěhovat si všechno prádlo, šatstvo i nezbytné bytové zařízení. (9)

26.5.1946 V ČSR se konaly volby do ústavodárného Národního shromáždění. (6)

V roce 1950 byly zřízeny ochranné dráty proti vniknutí nepřítele na naše území, tzv. "Železná opona." (6)

V roce 1950 se zde na Jindřichohradecku jako všude v pohraničních okresech buduje "Železná opona" (viz obr. 13). Dráty tedy vedou od Artoleče směrem k Návarům přes prostředek Návarského rybníka směrem ke Starému Městu pod Landštejnem (viz mapa č. 1). Dráty byly složeny ze tří stěn: první byly poměrně nízké, prostřední velmi vysoké se čtyřmi vodiči el. proudu a v některých místech mezi těmito dráty byly i nášlapné miny. Poslední řadu tvořilo opět nízké pletivo. V pozdější době zde existovaly senzory dotyku, které signalizovaly zazvoněním v centrále nebo vypuštěním světlice. (6)

Z okolí hranice jsou všichni postupně vystěhováni do vnitrozemí a opuštěné vesnice jsou těžkou technikou bourány. Takto byly zlikvidovány například obce Rajchěřov, Romava, Staré Hutě, Košťálkov, Kuní, Dětrš a Košlák. Nemluvě o znevýhodnění a častých represí obyvatel Maříže (viz obr. 14) a Artoleče, což vedlo k devastaci obou vesnic. (6)

ZÁVĚR

Během našeho výzkumu se nám podařilo dosáhnout všech námi předem vytyčených cílů a doufáme, že texty, které jsme vytvořili budou ku prospěchu těm lidem, které bude tato problematika zajímat. Uvítáme všechny případné připomínky, případně další náměty, které se k naší práci budou vztahovat na adrese:

Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Spořická 400, Dolní Chabry – Praha 8, PSČ 184 00

Děkujeme,

Petr Polák a František Barta,

studenti 3. ročníku sedmiletého studia

OTÁZKY**OTÁZKY - TYP A**

1. Jaké je vaše jméno?
2. Jak dlouho zde již bydlíte, popřípadě kde jste bydlel/a předtím?
3. Jaké povolávání vykonáváte?
4. Jak se jmenovali vaši rodiče, mohl/a byste nám o nich říci něci bližšího?
5. Souhlasil/a byste, aby se váš příběh (s jistými úpravami podle vašeho přání) dostal do publikace vědeckého charakteru?
6. Víte ještě o někom, kdo by nám o daném tématu mohl říci více?

OTÁZKY - TYP B

1. Jak se zde slavily významné svátky (Velikonoce, Vánoce, Mikuláš, Silvestr, státní svátky, poutě)?
2. Dodržovaly se zde nějaké zvl. zvyky nebo tradice (popř. zvl. jídlo)?
3. Jaké byly hlavní způsoby obživy lidí?
4. Odkud se brala voda a čím se topilo?
5. Co se zde pěstovalo a chovalo?
6. Kultura, zábava - kde, kdy, kdo?
7. Kde se plodiny skladovaly a kde zpracovávaly? Kam se odvážely dál?
8. Jak se vám žilo v krizi 30. let?
9. Jaké měli lidé v této době problémy?
10. Jaké byly pracovní příležitosti?
11. Jak se nazývaly okolní kopce, rybníky, pastviny, louky atd.?
12. Jaká zde byla řemesla?
13. Jak to ve vaší vesnici vypadalo za první republiky, byla tam hospoda, obecní úřad, kostel, škola (česká i německá), hasičská zbrojnice, popřípadě jinak zajímavé budovy?
14. Jaký byl vztah mezi Čechy a Němci ve vaší obci, byl zde nějaký obchod, nebo jiný kontakt s Rakouskem?
15. Porovnejte stav v první republice a dnes.
16. Je tu ještě něco, na co byste nás mohl/a upozornit?

OTÁZKY - TYP C

1. Mohl/a byste nám něco říci o opevňovacích pracích před německou armádou v okolí vaší vesnice?
2. Jak se změnily vztahy mezi vámi a Němci ve vaší obci po mnichovské smlouvě?

3. Byl/a jste svědkem násilných akcí fašistických organizací? Například S.d.P.?
4. Byli jste účastníky předvolebních a propagačních mítinků S.d.P.? Jestliže ano, jak to tam vypadalo?
5. Jak to tu vypadalo při obsazování německou armádou?
6. Co se dělo po obsazení Wehrmachtem?
7. Jak probíhalo upevňování moci příchozích Němců?
8. Jak se v protektorátu změnil běžný život?
9. Víte o nějaké partyzánské akci v okolí vaší vesnice?
10. Byl/a jste někdy nasazena na nucené práce v Německé Říši a víte o někom takovém?
11. Jak se situace změnila po zavraždění Heydricha?
12. Byl/a jste svědkem leteckého náletu?
13. Jak se situace dále měnila po příchodu zpráv, že Německo prohrává?
14. Zúčastnil/a jste se opevňovacích prací proti přicházející ruské armádě?
15. Jak probíhal příchod ruské armády?
16. Co se dělo po něm?
17. Mohl/a byste nám ještě něco říci k tomuto tématu?

OTÁZKY - TYP D

1. Jak probíhal odsun sudetských Němců?
2. Myslíte si, že to byla správná věc?
3. Dala by se tato situace řešit jinak?
4. Jak to vypadalo po odsunu, co se dělo?
5. Popište nám příchod Čechů do vaší vesnice?
6. Kdy a kde byly zbudovány dráty k ochraně ČSSR?
7. Jaké druhy pastí se zde vyskytovaly?
8. Jaké potíže nastaly, když jste se chtěli do vaší obce v době existenci "železné opony"?
9. Byl/a jste svědkem kolektivizace?
10. Jak probíhala?
11. Jaký je váš názor na kolektivizaci?
12. Byl/a jste nucen/a pracovat ve státním podniku (např. v JZD, Jednota)?
13. Jak probíhala demontáž železné opony?
14. Jak probíhal listopad 1989 v okolí vaší vesnice?
15. Mohl/a byste popsat rozdíly v období socialismu a dneška?
16. Mohl/a byste nám o tomto ještě něco říci?
17. Jak probíhalo obsazení ČSSR vojsky států Varšavské smlouvy v roce 1968?

VÝPOVĚDI PAMĚTNÍKŮ

Staré město pod Landštejnem

2.6. 1998

A1 paní 1

A2 bydlím zde od roku 1945

A3 zaměstnanec státního statku

A4 matka - Marie , Otec - Václav

A5 Ano. Bez jména.

A6 paní Nováková

B1 - B16 XN

~~D1~~ ty nejbohatší odjížděli ve vozech, ti chudší tahali koně nebo voli. Nemohli jsme vzít mnoho věcí s sebou (jen 20kg) a tak je rozdávali cestou. Zloději toho využívali a okrádali je.

D2 XN

D3 XN

D4 Ti Kozáci běhali v okolí a hlídali to tam.

D5 jako ostatní jsme byli povoláni k obsazení prázdných usedlostí a tak jsme se sem vypravily. Neučili jsme se nic a tady jsme si zabrali baráček.

D6 Byli jsme tu jako v kriminále. To si ani nepřejte vědět.

D7 Člověk musel mlčet. XN

D8 Chodily jsme do Rajchéhova pracovat, museli jsme mít propustky. a to už s námi chodily vojáci, vždycky u nás stáli a na večer nás zase odvezli.

D9 Ano.

D10 Všechno znárodňovali a nutili nás pracovat v JZD.

Nová Bystřice

3.6. 1998

A1- pan 2

A2- pochází z Havlíčkova Brodu. Zůstal zde jako voják od r. 1952.

A3- voják

A4- X

A5- souhlasí se zveřejněním až na jméno

A6- ví o panu Jiřím Bendovi (od 1968 velitel pohraniční stráže)

B1-B16 N

C1-C17 N

D1-D5 N

D6- 1952- začátek budování drátů. Vytvořilo se zde vojenské pásmo. Lid byl vystěhován. 1953-54- probíhá bourání vesnic. Začátek drátů - nad Bystřicí v nepravidelné vzdálenosti od hranic. Vyskytovaly se tabulky s nápisem "zakázané pásmo", které byly až za Číměř. Dále dráty pokračovaly až k Artoleči okolo Starohuťského vrchu k Návarskému rybníku, který byl rozpučen na dvě poloviny. Potom pokračovaly směrem ke Starému Městu p. L.

D7- dráty byly složeny ze tří stěn, přičemž první byly poměrně nízké. Prostřední byly velmi vysoké se čtyřmi vodiči el. proudu a v některých místech byly i nášlapné miny. Poslední řadu tvořilo opět nízké pletivo. V pozdější době zde existovaly senzory dotyku, které na dotyk reagovaly zvoněním v centrále nebo vypuštěním světlice.

D8- X

D9-D10- ve většině vesnic byly zakládány JZD, ale půda nebyla úrodná a lidé nebyli kvalitní hospodáři. Proto JZD neprosperovalo. Na záchranu zemědělství zde byly všechny JZD převedeny do vlastnictví státu a byl vytvořen státní statek (jeden z největších v tehdejší republice). A to zachránilo zdejší občany.

D11- XN

D12- XN

D13- po sametové revoluci (1990) vojáci zde odváželi ploty a některé betonové základny se využili pro výstavbu plotů a domů.

D14- byla tu dvě setkání, kdy přišli i studenti z Prahy, v místním kině. Jeden místní profesor (p. Votýpka) v čele se studenty vysvětloval události na Národní třídě a celkově v Praze v listopadu 1989.

D15- dříve se mi žilo lépe.

D16- N

D17- přes Bystřici od Starého Města a od Slavonic projížděla vojska 21.8. 1968 dopoledne.

V Nové Bystřici se nezastavila, ale byla dislokována na zastávce poblíž státního železničního přejezdu. Jinak se zde nezdržovala. V Nové Bystřici byl dokonce zbudován pomník s nápisem "za první v r. 1945 a druhé v r. 1968 osvobození".

Nová Bystřice

13.6. 1998

A1- pan 3

A2- narodil se zde. Pamatuje 2. sv. válku. Bydlí v Honí Pěně.

A3-

A4- XN

A5- souhlasí, za sebe zejména

A6- XN

B1-B16- XN

C1- kromě výstavby krytů civilní obrany se zde nic nedělo.

C2- byly zde zlí i hodní Němci.

C3- Freikorps pobývali pouze v N. Bystřici, v H. Pěně již ne. Zejména mladí utíkali dočasně do Rakouska.

C4- Mítinky byly převážně v hospodách.

C5- probíhalo klidně. Občas projelo nějaké auto.

C6- XN

C7- ne. Nic tam nenechali. Vytvořil se zde výbor SDP.

C8- nic moc se zde nezměnilo.

C9- nic se zde nedělo

C10- nebyl, jelikož odsud nebyly odváženy pracovní síly do Německa. Já jsem měl svůj statek a na něm jsem pracoval.

C11- nic

C12- v roce 1944 sem přilétlo 700-800 letadel bombardovat Ostravu. Pár jich sestřelili a jedno letadlo spadlo Číměři. Proti těmto mustangům a liberátorům vzlétli z H. Brodu německé stíhačky s nevyvíčenými piloty. Takže proti Američanům neměli šanci. Jednou zde bombardovali okolí. Chtěli shodit pár bomb na Ovčárnu, ale hodili to příliš brzy, a tak všechny nálože spadly na pole u Hradiště. Jedna byla hodně blízko silnice, takže ji museli rychle odjíst. Potom musel jezdit pravidelný autobus přes Číměř na J. Hradec. V Ovčárně byla továrna na tubíny do letadel. Stejný závod byl ve Slavonicích a v Albeři.

C13- XN

C14- ne, ale u Nové Bystřice byly dělány závody.

C15- nejdřív přijel G.E.M.C. a Studenbachurg. Přijížděli v amerických vozidlech a za nimi se táhlo vozatajstvo. Rusáci byli živli - krást, znásilňovat apod.

C16- Rusové se rozptýlili po krajině a v Hůrkách vybudovali zajatecký tábor. Všude okolo byly hromadné hroby.

C17- X

D1- přišlo vojsko, vyhnali lidi jako psi. Co se vojákům líbilo, to si vzali. Němci si vzali minimum věcí a šli do Rakouska. Potom přišli Rusové se sedmitunami a nabrali, co se jim líbilo.

D2-D3- XN

D4- přišli sem vojáci, kteří koukali jenom vytěžít hmotný majetek a šli pryč.

D5- XN

D6- D8- XN

D9- kolektivizace zde byla.

D10- mladé lidi vzali do průmyslu, a tak donutili, aby se starší lidé spojili a pracovali jednotně.

D11-D13- XN

D14- bylo tu shromáždění na náměstí.

D15- XN

D16- XN

D17- Rusáci se skrývali v lesích, tanky zde nebyly vůbec, jen pěchota.

Nová Bystřice

3.6. 1998

A1- paní 7 - v textu jako 1

paní 8 - v textu jako 2

pán 9 - v textu jako 3

A2- 1- před 1945 ve Strmilově

2,3- 1945 N. Bystřice

A3- 1,2,3- práce v továrně

A5- XN

A6- 1,2,3- souhlasí

B1-B16- XN

C1-C17- XN

D1- 1- nic se zde nedělo. Když odcházeli, tak nám vyhrožovali: "za pět let se vrátíme, až vás vyžerem, tak vás vyženem!"

2,3- XN

D2- 1-ano

2,3- XN

D3- XN

D4- nic

D5- 2- XN

1,3-po odsunu zde zůstaly hmotné škody, ale lidé byli poté odškodněni.

D6- 1- postaveny byly v 50. letech proti diverzantům, kteří zde zabíjeli četníky, občany a zvířata.

2- XN

3- když ještě nebyly dráty, tak vystěhovaní Rakušané se vraceli zpět do svých statků krmít svá zvířata a žili tam jistý čas.

D7- 1- v prvních fázích byly dráty nabity el. proudem a poději dělali popluchy, když někdo prošel.

2- někteří si přes to házeli žebřík, takže mohli projít.

3- XN

D8- 1- nejdříve po válce se tam mohlo. Potom začali vystěhovávat celé vesnice, např. Staré Hutě, Kuní, Rajchěřov, Romava...

2- a když tam nic nebylo, tak proč bychom tam chodili.

3- když tam byly dráty, tak se tam mohlo jen s propustkou.

D9- ano

D10- 1- všechny zemědělce se snažili sloučit do JZD, ale my jsme pracovali v továrně.

2- také se stalo, že příliš zatvrzelý vlastník přišel do blázince a tam zemřel.

3- a kdo nechtěl, tak ho tam naverbovali násilím.

D11- XN

D12- 1,2,3- my ne, my jsme pracovali v té továrně.

D13- 1- to bylo hned rozbité

2- to dělali všechno oddíly P.S.A.

3- XN

D14- 1- tady se o tom nevědělo, leda ve větších městech

2- to byla akce Prahy

3- XN

D15- 1- bylo to daleko lepší. Teď si nemohu koupit ani kus hovězího, jak je všechno drahé.

2- i podle Pražáků je tu hodně drahé

3- přitakává

D16- 1,2,3- XN

D17- neví

Slavonice

3.6. 1998

A1 - paní 14

A2 - Od roku 1943 v Rajchěřově. Od roku 1945 ve Slavonicích.

A3 - XN

A4 - XN

A5 - Ano. Beze jména.

A6 - Paní Vaněčková, paní Augustýnová

B1 - Všechny jmenované. Poutě byli převážně u kláštera.

B2 - XN

B3 - Každý měl vlastní pole, na kterém hospodařil.

B4 - Topilo se dřevem a voda se brala ze studní, které byly skoro u každého domu.

B5 - Pěstovali se zde převážně brambory a chovali krávy a prasata.

B6 - XN

B7 - Plodiny si skladoval skladoval každý sám, ve svých stodolách a zpracovávaly se ve mlýnech u Košťálkova.

B8 - XN

B9 - XN

B10 - Pomoc u sedláka.

B11 - XN

B12 - XN

B13 - Byla zde kaple sv. Michala, obecní úřad a hospoda.

B14 - Dobrý obchod s Rakouskem probíhal, ale jen na černo.

B15 - XN

B16 - XN

C1 - C11 - XN

C13 - XN

C14 - C17 - XN

D1 - D17 - XN

Kunžak

6.6. 1998

A1 paní 6

A2 - A6 nezjištěno

B1 - B16 nezjištěno

C1 - C4 nezjištěno

C5 Německá armáda přijela, nenarazila na žádné barikáda a odzbrojila četnictvo.

C6 - C9 nezjištěno

C10 Ano. Šla jsem tam, protože jsem byla pracovně nasazená jakožto 24-tý ročník.

C11 - C17 nezjištěno

Kunžak

13. 6. 1998

A1 - paní 15

A2 - Narodila se na statku na mlýně u obce Lomy a žila zde do roku 1950.

A3 - Práce v zemědělství

A4 - XN

A5 - Souhlasí beze jména

A6 - XN

B1 - Všechny jmenované svátky kromě poutí

B2 - XN

B3 - Zemědělství

B4 - Voda se brala ze studní a topilo se dřevem

B5 - Brambory, obilí, oves, prasata a dobytek

B6 - XN

B7 - V sýpkách, příp. ve stodolách. Z okolních vesnic se plodiny zpracovávaly u nás.

B8 - B12 - XN

B13 - Jelikož jsme bydleli na samotě, tak nevím

B14 - DOBRÝ!!!!!!

B15 - B16 - XN

C1 - Nic se zde nedělalo.

C2 - XN

C3 - NE!!

C4 - NE!!

C5 - Prošli tudy.

C6 - XN

C7 - Nezastavili se. Nijak.

C8 - Probíhal beze změn.

C9 - NE!!

C10 - NE!!. Ten, kdo zde pracoval a odváděl jisté dávky, nemusel pracovat do velkoněmecké říše.

C11 - Nic se zde nedělo.

C12 - Konkrétně zde žádné letadlo nespadlo. Pozorovali jsme však letecký souboj nad Kunžakem.

C13 - XN

C14 - NE!!

C15 - Tudy také jenom prošli.

C16 - C17 - XN

D1 - Za určitou dobu se museli sbalit, shromáždit a odejít pryč přes hranice.

D2 - XN

D3 - XN

D4 - Všude byly opuštěné chalupy a v nich spousta cenného majetku.

D5 - D8 - XN

D9 - Probíhala zde velmi krutě.

D10 - Nechtěli jsme za žádnou cenu dát náš mlýn a naše pole pro JZD. Nejdříve k nám posílali hloubkové kontroly, potom nám začaly odebírat daleko větší částky než ostatním a různé podobné věci. Když jsme stále nepovolili a do JZD jsme nešli, rozhodli se pro jiný přístup k věci. V létě roku 1950 přijelo k našemu mlýnu černé auto. Z něj vystoupili čtyři černě odění muži a zatkli mi otce. Toho jsme pak dlouho neviděla a byl propuštěn teprve v 80 letech. Samozřejmě je pochopitelné, že my s matkou jsme na provoz mlýnu nestačily a tak jsme se odstěhovali do Kunžaku, a mlýn s poli odevzdaly JZD. Hned jak jsme odešly, přijely buldozery a mlýn spolu s několika stodolami srovnaly se zemí.

D11 - D17 - XN

Lomy

6.6. 1998

A1 paní 5

A2 narozena v Lomech

A3 pracovala v JZD

A4 XN

A5 souhlasí beze jména

A6 XN

B1 9. května na Floriána pouť - jinak se zde slavily všechny svátky

B2 XN

B3 domácí výrobky

B4 každý měl svoji vodu s obecné studně v sudu

B5 drůbež atd.

B6 V místní hospodě byla posvícení, bály, ...

B7 Plodiny jsme vozili do mlýna v zatáčce u Kunějova a zpátky. Dřevo jsme vozili poblíž. Existoval zde výměnný obchod nebo velký sedlák chodil vykupovat plodiny.

B8 XN

B9 XN

B10 práce byla u sedláka

B11 XN

B12 kovář, košér, látky, jiné obchody

B13 byla tu hospoda, obecní úřad, obchod, kostel sv. Floriána, škola (německá), hasičská zbrojnice, nádraží

B14 dobrý - pořádaly se společné bály a akce. Mluvílo se zde německy.

B15 Dříve byl lepší vztah mezi lidmi.

B16 XN

C1 jeden bunkr byl u Strmilova a další v okolním lese. Po zabrání je začali bourat.

C2 dobré. Češi nakupovali i v německých obchodech.

C3 nebyli

C4 XN

C5 Němci zabrali školu a ubytovali se v ní.

C6 XN

C7 XN

C8 byli malé

C9 nebyli

C10 Byli tam nějací, ale já ne.

C11 XN

C12 Tady ne, ale přelétali zde. Slyšela jsem jak zde bombardují pozice u hranic.

C13 Němci jeli pryč

C14 Než skončila válka tak zde byla vytvořena protitanková obrana. Byli to podmínované dřevěné kůly zasazené v betonu a to celé bylo v zemi.

C15 Přišli k rybníkům, do kterých házeli granáty a vylovené ryby si upravovali na hrázi

C16 XN

C17 XN

D1 Všichni Němci odcházeli. Někteří Němci s malými dětmi nás prosili o chleba, ale ten ještě nebyl upečený, takže odjeli bez něj.

D2 XN

D3 XN

D4 Šest neděl jsem zde zůstala sama, takže jsem musela všechn dobytek a zvířata krmit sama. Po šesti nedělích jsem zašla za starostou a řekla mu, že se o všechn dobytek starat nebudu, že není můj. Na půdě jsem měla uzené maso na hákách, které mi Rusové ukradli. Nechali mi tam jen kosti. Rusové byli velice neslušní a kradli co se jim líbilo od domu k domu.

D5 XN

D6 XN

D7 XN

D8 Já jsem tam nechodila.

D9 Byla zde kolektivizace - ano.

D10 Lidé šli do JZD, apod. ...

D12 Ano. Sama jsem pracovala v kravíně nedaleko lomu.

D13 XN

D14 Byly zde nějaké demonstrace. Jinak neví.

D15 XN

D16 XN

D17 XN

Hůrky**5.6. 1998****A1-** paní 4**A2-** narozena v Senotíně. 1946 se přestěhovala do Hůrek.**A3-** hospodská**A4-** XN**A5-** souhlasí, bez jména**A6-** XN**B1-** v Hůrkách pouť na sv. Annu a v klášteře. Zde se slavilo posvícení na sv. Terezu a svatodušní svátky**B2-** N**B3-** každý chodil do továrny a měl hospodářství. V Hůrkách byly 3 továrny. První byla pletací a šicí, druhá dělala etikety a třetí síla.**B4-** topilo se dřívím a voda se brala ze studánky.**B5-** kozy, krávy, v malém i ovce, prasata, pšenice, žito, brambory, řepa.**B6-** byl tu hasičský balón. Pošumavská jednota pořádala zábavy.**B7-** sekalo se ručně. Sváželo se do stodoly a v zimě se mlátilo. Sedláci přebytek prodávali lidem.**B8-B9-** X**B10-** každý měl své hospodářství, případně chodil pracovat do továren v Albeři a v Hůrkách**B11-** Pod Hůrkami Panský rybník**B12-** V Senotíně byl kovář, trafiky, hospody.**B13-** V Senotíně byly dvě hospody, trafika, nebyl tam obecní úřad (jen starosta), kaplička, česká i německá škola (dvě), hasičská zbrojnice.**B14-** Vztah byl dobrý a vřelý a mluvilo se zde převážně německy.**B15-** X**B16-** N**C1-** V Senotíně ne.**C2-** neví**C3-** nic**C4-** nic**C5-** Jen zde projeli, nechali zde malý výsadek. Ten si zde vařil později večeri na velkém ohni.

C6- N

C7- Ne

C8- Ne

C9- XN

C10-C11- Ne

C12- V Senotíně spadlo letadlo.

C13- nic

C14- ne

C15- První byli syčáci. Přepadávali, kradli, znásilňovali, takže jsme se jich báli. Ti druzí Rusové byli slušnější.

D1- neví

D2- nebyla

D3- D4- NX

D5- První usedlíci rabovali od chalupy k chalupě a kradli co se jim líbilo. V další fázi přicházeli spolehlivější usedlíci (někteří tu jsou až dodnes).

D6-D7- X

D8- Nikam mě nechtěli pouštět bez propustky a já jsem po tom ani netoužila.

D9-D13- XN

D14- Ne

D15- Je jí to jedno.

A4- X

A5- souhlasí se zveřejněním až na jméno

A6- ví o panu Jířím Bendovi (od 1968 velitel pohraniční stráže)

B1-B16 N

C1-C17 N

D1-D5 N

D6- 1952- začátek budování drátů. Vytvořilo se zde vojenské pásmo. Lid byl vystěhován.

1953-54- probíhá bourání vesnic. Začátek drátů - nad Bystřicí v nepravdělné vzdálenosti od hranic. Vyskytovaly se tabulky s nápisem "zakázané pásmo", které byly až za Číměří.

Dále dráty pokračovaly až k Artoleči okolo Starohuťského vrchu k Návarskému rybníku, který byl rozpučen na dvě poloviny. Potom pokračovaly směrem ke Starému Městu p. L.

D7- dráty byly složeny ze tří stěn, přičemž první byly poměrně nízké. Prostřední byly velmi vysoké se čtyřmi vodiči el. proudu a v některých místech byly i nášlapné miny. Poslední řadu tvořilo opět nízké pletivo. V pozdější době zde existovaly senzory dotyku, které na dotyk reagovaly zvoněním v centrále nebo vypuštěním světlice.

D8- X

D9-D10- ve většině vesnic byly zakládány JZD, ale půda nebyla úrodná a lidé nebyli kvalitní hospodáři. Proto JZD neprosperovalo. Na záchranu zemědělství zde byly všechny JZD převedeny do vlastnictví státu a byl vytvořen státní statek (jeden z největších v tehdejší republice). A to zachránilo zdejší občany.

D11- XN

D12- XN

D13- po sametové revoluci (1990) vojáci zde odváželi ploty a některé betonové základny se využili pro výstavbu plotů a domů.

D14- byla tu dvě setkání, kdy přišli i studenti z Prahy, v místním kině. Jeden místní profesor (p. Votýpka) v čele se studenty vysvětloval události na Národní třídě a celkově v Praze v listopadu 1989.

D15- dříve se mi žilo lépe.

D16- N

D17- přes Bystřici od Starého Města a od Slavonic projížděla vojska 21.8.1968 dopoledne. V Nové Bystřici se nezastavila, ale byla dislokována na zastávce poblíž státního železničního přejezdu. Jinak se zde nezdržovala. V Nové Bystřici byl dokonce zbudován pomník s nápisem "za první v r. 1945 a druhé v r. 1968 osvobození".